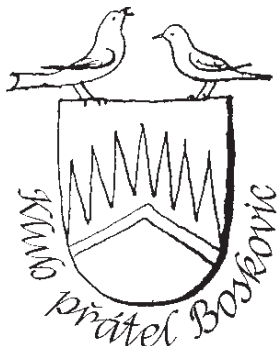

Vlastivědné listy Boskovicka

Číslo 4
prosinec 2007
ročník 15 (20)

Zprávy z Klubu přátel

Členská schůze KPB

Členská schůze KPB se uskutečnila 9. října 2007 ve videosále kina. Zúčastnilo se jí 42 členů.

Zprávu o činnosti od poslední členské schůze konané 20. února přednesla předsedkyně Eva Šmětková. Ve zprávě se věnovala zejména přípravou instalace a odhalení pamětní desky Pavlu Bačovskému k výročí jeho narození, a problémy spojenými se zajištěním všeho potřebného. Dále se zmínila o provedené opravě informačních tabulí. Kladně zhodnotila pomoc přítele Farského a dalších z organizace Pionýr, kteří nám provedli náter tabulí. Konstatovala, že všechny informační tabule byly k zahájení turistické sezóny opraveny a v pořádku.

Kladně hodnotila účast členů klubu a občanů na vernisáži výstavy o Boskovících, pořádanou Muzeem Boskovicka ve spolupráci s Národním muzeem v Praze. Všem našim členům a příznivcům žijícím v Praze jsme poslali samostatné pozvánky. Zúčastnilo se jich 20.

Spolupracovali jsme s Klubem seniorů při vyhlášení svatebního dubu u hradu památným stromem.

Zájezd do Moravské Třebové - zúčastnilo se 26 členů a příznivců. Prohlídka města s průvodcem se velmi líbila, všichni byli spokojeni.

Zúčastnili jsme se vzpomínkového setkání k výročí bitvy u Zborova. Tomuto výročí byl také věnován obsáhlý článek ve VLB.

Dále předsedkyně seznámila přítomné s tím co chystáme:

Vydání skládačky Památky židovského města, původní vydání došlo.

Chtěli bychom obnovit desku, která byla v aleji Sv. Čecha a při stavbě pošty a skladu CO zničena. Hledáme fotografii jak přesně vypadala.

Čeká nás do konce roku vyúčtování grantů, které jsme obdrželi od města a

Patnáct nebo dvacet ročníků Vlastivědných listů?

Při přípravě čtvrtého čísla Vlastivědných listů Boskovicka se mi stále vkrádá do myšlenek otázka, kolikátý ročník vlastně tímto číslem budeme končit. Když jsme se počátkem roku 1993 domlouvali ve vlastivědném kroužku KZMB na obnovení vydávání vlastivědných listů, řekli jsme si, že přece musíme navázat na prvních pět ročníků, které byly vydávány v letech 1968 až 1972, kdy byly v době normalizace zrušeny. Vzpomínali jsme při tom na všechny obětavé vlastivědné pracovníky, kteří se o vydávání starali, kteří sháněli příspěvky a hlavně také překonávali všechny těžkosti s vlastním tiskem spojené. Vždyť tehdy si ještě nikdo z nich nedovedl představit, že by tiskl fotografie, texty psal na počítači a podobně. Tisk obrázků byl nemožný bez pečlivé práce Tondy Kašpárka, texty se psaly strojem a přenášely na kovo-

listy a vlastní tisk se svolením Minervy Boskovice prováděl v její tiskárně Štěpán Bárta. Velice jsme tehdy obdivovali práci redakční rady vedené panem Jaroslavem Chaloupkou, ve které byli dále Dr. M. Melichar, Bedřich Šponer, J. Kubín, Ant. Hubáček, Josef Šmětka a Miloš Chlup, která dovedla v té době získat velké množství odběratelů, kterým VLB zaslala i do zahraničí.

My jsme měli situaci lehčí, pokud se týká vlastního tisku. Počítačová sazba a skenování fotografií nám velice ulehčilo naši práci, také proto, že se jí ujal Ilja Melkus z redakce Regionálních novin. Naším hlavním problémem byla otázka, jak dostat VLB ke čtenářům. Zajištění dostatečného množství předplatitelů se ukázalo jako málo reálné. Vychodiskem se ukázala možnost zajistit dostatek prostředků na tisk a distribuci provést zdarma jako přílohu

Regionálních novin Boskovicka. Byli jsme velice rádi, že majitelka novin, paní Jitka Melkusová na náš návrh přistoupila a tak dosud naše spolupráce pokračuje. A to také díky sponzorské pomoci pana Janků ze Zahradnického podniku Šmelcovna a spoluúčasti na úhradě části nákladů od KZMB - vlastivědného kroužku.

Po dvou letech se hlavním vydavatelem stal Klub přátel Boskovic, pod jehož patronací VLB vychází dodnes.

V počátcích obnoveného vydávání VLB se nám podařilo získat také dostatečné množství dopisovatelů. Zde je nutné vzpomenout na Františka Kouřila z Velkých Opatovic, Josefa Filipa z Knínice, Františka Mlatečka, Petra Vitámváse, Dagmar Stryjovou, Františka Plecha, Aleše Kováře a mnoho dalších. Do prosincových čísel přispěli i význačné osobnosti jako Ludvík Kundera, Tomáš Špidlík, starostové města a pod.

V poslední době nám však ubývá dopisovatelů. Ti skalní bohužel již odesli na věčnost a nové musíme pracně shánět. Při tom je v místech našeho regionu dost zajímavosti z historie obcí, ale i ze současnosti, kterou by bylo dobré sdělit ostatním spoluobčanům. Stačí jen vzít tužku nebo pero a napsat nám o tom. My podklady již zpracujeme a vydáme. Budeme Vám za vaše příspěvky vděčni.

V současnosti se o vydávání VLB spolu se mnou starají Ilja Melkus, Lenka Janíková, Miroslav Pupík. Jsme rádi, že jsme získali podporu u zastupitelů města, které nám již dvakrát poskytlo finanční podporu z grantového systému města, takže můžeme i nadále zůstat u zaběhnuté praxe a vycházet jako příloha regionálních novin Boskovicko.

Těší nás, že jsou VLB kladně hodnoceny a že je o ně zájem. V současnosti je posíláme na 30 adres Boskováků. To nás zavazuje pokračovat ve vydávání VLB i v dalších letech. Věřím, že k tomu budeme mít dostatek sil a hlavně pomocníků a dopisovatelů.

Závěrem mého zamýšlení bych chtěl poděkovat všem, kteří se na vydávání VLB jakýmkoliv způsobem podíleli. A vyslovit přesvědčení, že jsme důstojnými pokračovateli prvních pěti ročníků. Můžeme tedy směle říci, že ne 15, ale 20 ročníků VLB je za námi. A v příštím roce vstoupíme do ročníku dvacátého prvního.

První strana prvního ročníku VLB s kresbou Antonína Kašpárka.

Nadace Veronika.

Posledním číslem VLB v tomto roce ukončíme 20. ročník. V tomto čísle vzpomenu na reedici článků z prvních 5 ročníků tehdejší vydavatele a příspěvatele.

J. Bušina pak přednesl návrh na změnu stanov, která je vynucena změnou zákona. V názvu občanského sdružení musí být uvedeno označení „občanské sdružení“ nebo zkráceně o. s.

Současně s tím navrhuje zvýšit členský příspěvek členů na 50,- Kč/rok.

V diskusi zazněly tyto připomínky a náměty:

Zorganizovat zájezd do Moravského Krasu do jeskyně Výpustek.

Připojit se k návrhu pěveckého sboru Janáček na pojmenování některé nové ulice na Kysilkovu.

Informaci o dětském domově ve Smetanově ulici dát na informační tabuli u chodníku. Jednat o tom s majitelem objektu - KÚ JMK.

Návrhy a usnesení členská schůze schválila.

Hovory s.... na téma Doprava v Boskovicích

Hovory navázaly na členskou schůzi. Zúčastnil se jich Jaroslav Dohnálek - starosta města, Miroslava Vítková - mistostarostka, ing. Bělehrádková - vedoucí odboru dopravy a David Krátký, velitel městské policie.

Hovory moderovala E. Šmětková.

Zástupcům města bylo postupně předloženo několik problémů, na které bylo odpovídáno.

Parkoviště za muzeem - neotvírá se závořa, není využíváno.

Údržba parkoviště stojí velké peníze, proto je nutné je zpoplatňovat. Toto parkoviště bude rozšířeno o prostor před prodejnou p. Tlamky u školy. Na vybudování parkoviště dostalo město peníze z grantu Phare.

Stání aut studentů po obou stranách ulice Hybešové před školou. Parkoviště u nemocnice - v nejbližší době nebude rozšířeno, nejsou finanční prostředky. Navrženo blokové čištění komunikací posunout na pozdější denní dobu. Nepořádek u Alberta - nelze zasáhnout, jedná se o soukromý majetek

Za 1. pololetí bylo vybráno na pokutách za dopravní přestupky 460 tis. Kč.

Chybí chodník na konci ulice Hybešové a L. Vojtěcha. Je nutno chodit po silnici, hlavně problém pro matky s dětmi.

V Boskovicích je 90 vraků aut - na každou ulici jedno i víc. Velmi těžce se hledají majitelé.

Zástupci města přislíbili všechny přednesené problémy postupně řešit.

První vlašťovkou k tomu byly Hovory pořádané MěÚ dne 3. prosince 2007.

**Klub přátel Boskovic
a redakce
Vlastivědných listů
Boskovicka
přejí všem čtenářům
pěkné prožití
svátků vánočních
a mnoho radosti
a zdraví v roce 2006.**

Na konci dvacátého ročníku VLB bychom se chtěli ročníkům VLB vydaných v letech 1968 až 1972.

Boskovičtí na Špilberku

Neříkám jistě nic nového, když hned v úvodu své poznámky připomínám, že rod Boskoviců patřil mezi přední staré moravské rody, že byl patřičně bohatý a stejně patřičně rozrostlý, takže se dělil na větev boskovicou, černo-horskou, svojanovskou a trnavsko-bučovickou.

Není divu, že mužští příslušníci tohoto významného rodu zastávali přední místa ve správě země moravské, ať už to byli sudí, komorníci, hejtmani či podkomoři, a že ženy se vdávaly do rodů neméně proslulých, jako Meziříčtí z Lomnice, Žerotínové, Pernštejnové, Kunštáti a podobně.

Dokonce i sám brněnský hrad Špilberk je v určité době pevně spojen s některými příslušníky rodu Černo-horských z Boskovic, což je o to zajímavější, že Boskovičtí a později i s nimi spříznění Meziříčtí z Lomnice byli nejmocnějšími šlechtickými držiteli Špilberku. Špilberk byl totiž především hradem zeměpanským, patřícím české koruně od svého vzniku a pevně s ní spoután i výslovným příkazem Karla IV., který chtěl, aby Špilberk nebyl nikdy od české koruny odtržen, prodán, zastaven nebo zcizen. Přesto došlo v polovině 15. století a pak i o sto let později k situaci, kdy česká koruna byla v rukou slabých králů a kdy do dějin Špilberku

zasahují i páni Boskovičtí.

Víme, že v roce 1411 vymřela Joštem moravská markrabata po meči a že titul markraběte moravského od té doby patřil přímo českému králi. Pro správu Moravy pak král dosazoval na Špilberk zemské hejtmany, kteří ve funkci královského úředníka sice hrad obývali, ale nevlastnili.

Jedním z těchto moravských zemských hejtmanů se stal v roce 1436 i Vaněk Černo-horský z Boskovic, majitel velkého panství, mezi jiným též Kralic, Deblína a Kuřimi. Vaněk byl nejmladším ze šesti synů Vaňka z Boskovic st. a Markéty z Mezeříče. Sám se oženil s Johankou z Vlašimi a měl s velkou pravděpodobností pět synů, mezi nimiž byl i později proslulý diplomat Václav z Boskovic.

Vaněk Černo-horský z Boskovic se velmi přičinil o to, aby byl Ladislav Pohrobek korunován na českého krále roku 1453. Za to mu byl dán do zástavy hrad Špilberk proti hodnotě 3 000 hřiven grošů moravských a Vaněk se tedy stal prvním správcem hradu s určitým majetnickým právem. Nešlo o držení dědičné, patrně byl Vaněk povinen v případě nutnosti Špilberk vrátit české koruně, ale přesto nebyl již pouhým obyvatelem hradu z titulu své funkce.

Král Jiří z Poděbrad po smrti Ladi-

Mikoláš Ales: Boskovicové (1894).

Mordovánky a Žampach

Mordovánky nebo Mordovanec (známe jen tvar v Mordowanczych) jest úzké údolíčko na severní straně Lipníků. V západní části jsou loučky, ve východní les a lesní paloučky. V této části v lese jest tak zvaná Mordovanská studánka. Podle Františka Tichého přepadli husité, kteří v roce 1424 dobyli boskovický hrad, i osadu Střelice (zanikla). Obyvatelé její utekli do Mordovánky, kde je husité dostihli, a došlo zde k boji či mordování. Pisemných dokladů o tom není. Spíše pravděpodobně jest, že tu kdysi dávno došlo k přepadení nebo přepadení, neboť procházela tudy cesta z Boskovic Bahny, východní částí Mordovánky k Hornímu Štěpánovu a dále na severní Moravu a k Olomouci. Svědčí pro to i pověst zapsaná M. Čihařovou z Boskovic:

„Na rozhraní šebetovského panství a melkovského údolí jest rozcestí s názvem Žampach. Zde rádival pověstný lupič jména Žampach, kterého se chtěli okolní obyvatelé zbavit, a učinili na něj honbu, což se jedné noci po jeho obklíčení podařilo a Žampacha zabili. Klidu však nedosáhli, chodil dále po okolních vesnicích nahližeje do oken chaloupek a straše. Měl velkou hlavu, která svítila a přepadával chodce, kteří se v polích dále zdržovali, a to hlavně u Boskovic, kde je Mordovanská studánka. Stávalo se to nejen večer, ale i v pravé poledne. Říkalo se, že Žampach se stal upírem a marne se o jeho utrácení snažili občané a ani proklání jeho mrtvolky osikovým kulem nepomohlo.

Kdysi přijel do Boskovic vandrovník, který na řádění Žampacha byl upo-

Milena Flodrová, Brno

slava Pohrobka trvá na tom, aby Špilberk připadl české koruně zpět, a 20. listopadu 1458 dává Vaňkovi hrad Boskovice jako odškodné za výdaje, které měl se správou Špilberku za vlády Ladislavovy. Tím končí krátká epizoda správcovství Vaňkova, který ostatně roku 1466 umírá a uvolňuje i místo zemského hejtmana. V roce 1492 máme ještě jednu, byť velmi neurčitou zmínku o Boskovických na Špilberku. Tehdy Dobeš Černo-horský z Boskovic, řečený též Válečník, se měl snad podílet na některých fortifikačních stavbách Špilberských. Bohužel však podrobnější prameny chybí.

Jestě dvakrát, a to o sto let později, se setkáváme na Špilberku s členy rodu Boskoviců, tentokrát s ženami, Libuší a Braxidou, dcerami pana Jaroslava Černo-horského z Boskovic.

Libuše byla manželkou významného zemského hejtmana a později i vicekancléře českého krále Jiřího Žabky z Limberka a Braxida se stala ženou Jindřicha Mezeříčského z Lomnice, jednoho ze tří bratrů, kteří se v první polovině 16. století stali rovněž majiteli Špilberku dědičtím po otci Janovi z Lomnice. Jejich historie však byla pohnutá, protože jakkoliv právoplatně dostal pan Lomnický Špilberk od krále Vladislava Jagelonského (v náhradu za 21 000 zlatých, které král Janovi dlužil) s tím, že jej musí vrátit české koruně jen tehdy, bude-li mu zaplacená dlužná částka, král Ferdinand v roce 1547 odebral Špilberk synům Janovým bez náhrady.

A tím končí špilberská epizoda boskovických, kteří sice nadále patřili ke špičkám moravské šlechty a zastávali vysoké úřady, ale už nikdy výrazněji nezasáhli do dějin brněnského Špilberku.

(VLB roč. 1, č. 2)

Bedřich Šponer

zorněn. Odebral se na radnici a nabídl se k odstranění tohoto upíra, ale za dobrou odměnu. Bylo mu vše přislíbeno, a proto nechal si hned ukovat i kováře rýč ze samých hřebíků ze starých rakví a museli jej nabrousit na ostří meče. Tímto rýčem ozbrojen, nechal se dovést k Mordovanské studánce, kde mu museli ukázat cestu, kudy Žampach chodívá. Zde se ukryl v kroví a sobě uvědomoval, že musí co dříve uvídnouti toho zloducha než zloduch jeho. To se mu podařilo. Jakmile se zloduch přiblížil, stal mu hlavu tím ostrým rýčem. Mrtvola byla ještě probodnuta a pochována. Vandrovník obdržel slíbenou odměnu, z města odvandrovával a nikdy více se v Boskovicích neukázal. Rovněž upír Žampach přestal v Mordovánkách pocestně přepadati.“

(VLB roč. 2, č. 2)

poohlédnout za některými články, uveřejněnými v prvních pěti A vzdát dík těm, kteří jimi přispěli k jejich vydávání.

Jak se v Sudicích ještě před třiceti lety dolovalo

Sladkovodní moře, které v třetího-
rách pokrývalo část Boskovic, nezane-
chalo po sobě jen pískovec, ale tzv. nuli-
porové vápence. Jsou to vlastně slepence
schránek ústrojenců žijících v tomto mo-
ři. Vrstva těchto vápenců je silná asi 20 m,
jak bylo zjištěno při kopání studní. Tvoří
však několik horizontů, oddělených vrst-
vami šedých jílu. Tvrdost a složení jed-
notlivých vrstev vápenců je potom různá,
závislá na kvalitě pojiva.

Jinak je vápencec snadno dobytelný.
Tvoří pilíře různé výšky a nepravidel-
né pukliny mezi pilíři jsou až 20 cm širo-
ké. Kámen je lehký opracovatelný a znač-
ně porézní. Ve stavu suchém je poměrně
lehký. Některé kusy tohoto vápence, pochá-
zející ze schránek tehdejších korálů,
plavou dokonce i na vodě a lidé je ozna-
čují jménem mořská pěna.

Vápencové skály vystupují na někte-
rých místech Malé Haně až k samému
povrchu. Tak je tomu i v severní části ob-
ce Sudice a v pokračování severním smě-
rem tvoří dokonce celé návrší.

Přijedete-li dnes do této části su-
dickeho katastru, budete tam překvapeni
zvláštními prohlubněmi mísovitého
tvaru připomínajícími krasové závrtky.
A je přitom zajímavé, že také tyto závrtky

plní stejnou funkci jako krasové. Nema-
jí odtoku a jarní vody i vody povodňové
se propadají do podzemních prostor. Po
vodních přívalcích je někdy vidět vodou
vybrané díry až do půlmetrové šíře do
podzemí. Stávalo se také, že v blízkosti
zapadli i koně při obdělávání blízkých
pozemků do neviditelných děr a jejich
vyprošťování bývalo velmi obtížné.

Zvláštní složení těchto skal si vynu-
tilo během celých století také zvláštní a
velmi neobvyklou těžbu.

Kámen v těchto skalách se nedobý-
val odkrývkou ornice horní šterkové,
ale pomocí štol. Tyto stoly byly vedeny
horizontálně v hloubce 3 - 4 m, při síle
stropu půl až jeden metr. Vydřevy lamači
nepotřebovali a také ji neužívali. Kámen
se těžil jen v zimním období a zpevnění
stropů obstaral bezplatně „děda mráz“.

Štoly se všelijak v podzemí klikaly.
Podle toho, jak se klikaly pukliny me-
zi jednotlivými pilíři. Ve štolách se svi-
tvalo hlavně svíčkami a lucernami. Jako
nástrojů používali lamači hlavně dubo-
vých sochorů (později pak železných) a
železných palic a klínů na rozrušení sou-
vislých „štoků“.

Kámen vyváželi ze štol na vylámané
už prostranství, kde je rovnali do figur.

Figury byly vysoké jen jeden metr, šířka
však i délka bývala různá. Podle objed-
návků kupce. Podnikatelé byli sami la-
mači, majitel pozemku pobíral smluvený
podíl za prodaný kubík kamene. Bývalo
zvykem, že si každý místní stavebník na-
lámal potřebný kámen ke stavbě sám a ve
vlastní režii. Nalámaný kámen se odvážel
zpravidla až po vyschnutí. Byl až o jednu
třetinu lehčí než kámen syrový.

Jakmile přišla doba jarního tání, pře-
stal se kámen těžit a po rozmrznutí stro-
pů popadaly tyto do vylámaných prostor.
Stalo se však někdy, že se štola dostala do
větší hloubky a to tehdy, když sledovala
dubrou žilu vápence. A přesto, že po-
sledně se ve skalách lávalo před třiceti
lety, objeví se ještě i nyní v blízkosti lo-
mu neočekávaně v polích díra až 2 m v
průměru, tvaru dízovitého s podzemní
chodbou.

Jak bylo řečeno, šlo o práci sezónní
a vykonávali ji hlavně drobní zemědělci
ze Sudic jako vitanou pracovní příleži-
tost v zimním období. V Sudicích se ještě
dnes vypravuje historka o dvou takových
bratřích, kteří při dosahování přímo sta-
chanovských výkonů. Jejich metoda spo-
čívala v tom, že ráno při nástupu do prá-
ce si začali urážlivě nadávat. A v takto ži-

Tomáš Boháček,
Sudice

veném vzteku se udržovali celý den. Ve-
čer pak, jak měřili přírůstek na figurě, po-
dali prý si s radostí ruce nad docíleným
přírůstkem a dlouho se smáli.

Třeba připomenout, že podjezd na
dálnici směrem na Paměťce je vyložen
tímto sudickým vápencem. Odborníci
odhadli, že tam bez úhony bude sloužit
déle tisíce let.

Na druhé straně zase modřická Bi-
ochema si zde po válce otevřela svůj lom.
Vápencec mlela a používala do krmmých
směsí místo křídly jako minerální přísa-
du. Při založení JZD v Sudicích byla do-
konce postavena celá plemenářská sta-
nice v největším z těchto závrtů. Pod-
le odborníků podmiňuje tento strojný
vápencec zde chovaným prasatům do-
bru konstituci, ať už ho konsumují přímo
jako minerál ve výbězích, či nepřímo
na přilehlých pastvinách ve formě pas-
tevního porostu.

(VLB roč. 5, č. 3)

Profesor - proletář

Vzpomínka na profesora Richarda Wolfa

Ano, tak jsme jej znali, pana profesora
Richarda Wolfa, který se rozloučil
letošního léta s pozemským životem. Je
tomu více jak padesát let, kdy přichází
jako mladý profesor na gymnasium do Bo-
skovic. A rázem si získává oblibu všech
občanů, mladých i dospělých, a hlavně
ti nejmladší byli nejraději v jeho přítom-
nosti a doprovázeli jej ze školy vždy k je-
ho bytu, zařízeném až spartánsky chudě.
Vzpomínám si na něho živě, vždyť jsme
byli v Bilkově ulici takřka sousedí. Byd-
lel v bytě o jednom pokoji a kuchyni v
domě u Pánků těsně na hranici bývalého
židovského města, odděleného drá-
tem od křesťanského. V kuchyni to nej-
skromnější zařízení, velký dřevěný kříž
s korpusem a vedle visela velká pila. Té a
potom sekery velmi často používal, když
chodil na dřevo do lesa, které ovšem
jen zpracoval, ale nechal chudým, aby
je sesbírali. Chodil vždy v pracovním,

nejskromnějším šatě a lepší kabát vzal
jen při významných příležitostech. Čas-
ně ráno vstával a jeho pracovní procház-
kou byla cesta do lesa. Naše okolí, hlavně
krásné lesy, znal jako málokdo. Rád měl
naš starý hrad a zajímal se o jeho dá-
vnou minulost. Oblíbil si Boskovice, ja-
ko bytely jeho rodištěm.

Byl vegetariánem, nepojedl kousek
masa a přec se dožil pozehaného věku.
Rád pomohl každému, kdo pomoci po-
třeboval. V tom se podobal svému ko-
legovi z gymnasia, profesoru Františku
Chramostovi. Byli to dva vzácní lidé, kte-
ří nedovedli žádnému prosebníku od-
říci. A byla tehdy v leckteré boskovské
domácnosti bída domovem, ovšem na
jeji léčení nepostačily prostředky obou
těchto vzácných lidí. Byl filozofem. Ji-
stě by si byl mohl získat doktorát z kte-
réhokoliv oboru filozofického nebo pří-
rodních věd, ale byl příliš skromný, aby
toužil po titulech.

Byl u nás propagátorem teozofie.
Vzpomínám si, že po roce 1920 začal
tisknout v knižtiskárně Františka Ša-
ška, kde jsem se tehdy učil typografem,
teozoficko-antroposofická seménka, jak
se jeho edice nazývala. A na titulním lis-
tě bylo napsáno: Neprodává se - rozdává
se! Nechtěl vydělat ani haléř. Sám platil
vše ze svého. A ještě jedna věc z tehde-
jší doby mi utkvěla v paměti. Boskovický
Sokol pořádal své pravidelné vzdělávací
večery pro naši veřejnost. Byly hodné na-
vštěvovány, hlavně když přednášeli lidé
tak vynikajících jmen jako Eriko Stanko
Vráz, náš nejslavnější cestovatel. Tehdy

Adolf Vodáček,
Olomouc

sokolovna byla zaplněna do posledního
místa a přednášející žádal, aby i promítá-
né barevné diapozitivy byly předváděny
co nejjasněji. Při jedné besedě nás upou-
tal pan profesor Wolf nesmírnou délkou
svého přednesu - bylo to téma o lidském
znovuzrození, které pečlivě vypracov-
val. Když se blížila již téměř půlnoc, upo-
zornil tehdejší starosta Sokola Beránek
bratra Wolfa, že je čas končit - ale přesto
uplynula drahá doba, než svůj referát za
poznornosti nás posluchačů zakončil.

Tak přešla léta. Na penzi odchází do
krásné Třebíče, kde byl propagátorem a
obdivovatelem památek tohoto města,
zvláště překrásné románsko-gotické ba-
ziliky, jak mi před léty psal. Před několika
lety jsem jej na Jejkově navštívil. Žil v jed-
nom domě se svým bratrem a paní - tak
chudě jako v Boskovicích. Slaboučká zá-
rovka mu stačila při studiu. Právě se
obíral Palestinou a hledal na mapě jedno
zaniklé biblické město, když jsme se
zdravili. Vzpomínal na milé Boskovice,
pln elánu a optimizmu, vzpomínal na
dávno odeslé spoluobčany, na krásné le-
sy a hrad. Byla to milá hodinka, na niž se
nezapomíná. Vzpomínal i na svého kra-
jana básníka Jakuba Demla, s nímž se ob-
čas v Tasově stýkal. I ten jej přešel na
věčnost a rovněž v Třebíči.

A nakonec skromný návrh pro
MěstNV v Boskovicích: Nebylo by vhod-
né pojmenovat některé nově vznikající
ulice jmény Richarda Wolfa, Otakara
Kubína a dr. Absolona? Zasloužili by si
této pocty všichni tři.

(VLB roč. 3, č. 4)

Klub přátel Boskovic Vám nabízí následující publikace:

J. Bránský: Židé v Boskovicích

M. Minoxová: Pověsti a vyprávěny
z Boskovic

J. Klenovský: Židovská čtvrt
v Boskovicích

O. Sirovátka: Lidové písně, pověsti
a dětské hry z Boskovic

J. Koutný: Boskovice, můj Betlém

**O. Sirovátka: Písně z Benešova
na Boskovicku**

K dostání u boskovických knihkupců
a v informačním středisku.

Výrobci střelného prachu v Boskovicích

Jaroslav Chaloupka

Střelný prach býval velmi důležitým
prostředkem pro vedení války. Je známo,
že podél řeky Punkvy byly mlýny na výro-
bu střelného prachu, ale méně známo
už je, že také v Boskovicích žil výrobce
střelného prachu.

V archivu města Brna (rukopis
1192, fol.4W) našla dr. M. Fládrová, že
5.10.1709 zaplatila brněnská zbrojnice
boskovickému pulvermachovi (výrobci
prachu), který se jmenoval Peter Czech,
dle účtu 3 zl. 45 kr., 5. listopadu 1709 za-
platili 10 zl., pak 3 a 12, celkem 31 zl. 45
kr. To už měli prach vyzkoušený a jistě byl
dobrý, když ho brali i nadále.

Výroba střelného prachu bývala
tehdy v některém mlýně. Při výro-
bě musela být zachována obzvláštní
opatrnost, neboť by mlýn mohl vyletět
do povětří.

(VLB roč. 5, č. 3)

Vypsáno z kroniky města Boskovic

Rok 1927

Mistr Janáček v našem městě.

Telocvičná jednota Sokol působení sbormistra, odborného učitele Františka Lindy připravila v našem městě již řadu koncertů při nichž umožnila návštěvníkům vyslechnouti mnoho skvostů hudebního umění. Dne 13. a 14. května byl u nás mistr Leoš Janáček při koncertu, na němž dáván jeho Amarus a Lašské tance. Mistrovi dostalo se upřímného přivítání a byl pozdraven přítomnými, za něž jej oslovil vřelými slovy vládní rada Alois Fendrych, předseda sokola učitel Josef Prudký a řídící učitel Robert Zachoval, jako bývalý jeho žák. Mistr dojat děkoval a uvedl, že takové srdečnosti neočekával, avšak, že snažil se hřívnu, kterou dostal od Pána Boha pěstovati a jiným zachovati. Touto návštěvou poctěné naše město dostalo se mezi přední města jehož snaha zúšlechtili srdce i duši ryzí čistou krásou umění

Rok 1932

Nová budova okresního úřadu

Se stavbou budovy pro okresní úřad započalo se na podzim roku 1930 když došla zpráva, že ministerstvo veřejných prací schválilo zadání zednických prací společně zednickým mistrům Františku Wernerovi z Boskovic a Josefu Zukalovi z Brna. Ostatní tři místní stavitelé podali námítky proti zadání stavby, ale že nebylo chyb v ofertním řízení nebyl na ně brán zřetel. Správu rozpočtu a dozor na stavbu byl svěřen vrchnímu stavebnímu radovi ing. Emanueli Strakovi z Brna. Stavební náklad rozpočtován na 3 mil. Kčs měl být uhrazen třemi účastníky. Třetinu mělo opatřit město Boskovic, třetinu uhradit okresní zastupitelstvo a jednu třetinu měl zaplatit stát. Řemeslnické práce byly zadány místním živnostníkům. Práce na stavbě za vrchního dozoru navrhovatele plánu rychle pokračovaly. Během stavby objevil se nedostatek vody. Studna pořízená pro okresní úřad neměla dostatek vody a nutno vypomoci si přívodem vody z městské nemocnice. Do podzimu roku 1931 došla stavba pod střechu. V zimních měsících pokračováno na vnitřních pracích a na podzim 1932 skvěla se dokončená budova v novém rouchu a patřila mezi nejpěknější budovy v městě. Bylo skoro škoda, že stála stranou a nezdobila náměstí, nebo některou hlavní ulici ve středu města. Přízemní západní část, se vchodem z ulice Dr. Josefa Kirchmana zabralo okresní četnické velitelství. Okresní úřad, který měl úřadovnu v budově na náměstí a v obecním domě č. 8 přestěhoval se v lednu 1932 do nové budovy. Správu okresního úřadu vedl okresní hejtman, vládní rada Alois Fendrych do 31. 7. 1933.

1. srpna 1933 nastoupil úřad okresního hejtmána rada politické správy Richard Kabela.

Rok 1933

Přestavba městské spořitelny

Ze staré budovy okresního hejtmánství na náměstí číslo 4, kterou město prodalo městské spořitelně za 600 tisíc korun byla provedena přestavba pro měst-

Jak naše maminka na Kořenco pekla chleba

Na chleba se začalo večir v díže řídký těsto a nátěskem - kóskem těsta vod minulého pečení, jenom tak vlažná voda, rezná móka a ten nátěstek, hokrelo se to přeňo a dalo ke kamnům. Ráno se předala sul, kmin, móke toli, habe belo tohy těsto, a hodně se to vemiselo, až se těsto nechytalo roke, deš jě popleskal. Chlebe pře nepřemisi a děfče nepřemiloje - říkajó. A zase se to dalo ke kamnům kesat. Z vokesanyho brale se lopatkó kose, na ne cvičkách v móce veválelo na kolato, horovnale na slaménke a zase dale kesat, než se vetopila pec. Naskládalo se do ni hale dvacet loketních polen, votypka, věchť sláme se zapálel, přestrčel k temo a jož to praskalo, rozehřivalo pekárno, hřila i pec v segnice. Hohli pak, ješče žizlaví, rozklólo se hřebem a rozhrnlo po celé pekárni, a deš zčernalo, vemetlo se namočeném chvojvém pometlem do kótká.

Chláb na slaménkách bel zatím nakesané, he panáče s vočima a knoflikama

z novího kořeni, kery decky hospodeň pře pečení chleba dělala z chlebovího těsta pro decka. Veklopil se ze slaménke na dřevěno lopato, homel vodó, pokřížoval, habe ho nabelo a pěkně se veklopel, strčel s lopató do pece a trhnoutim zešopl. Vedle něho drohě, třetí, třeba devět pecnu chleba se peklo zajedno. Pak se ješče na kajo pece hoďal připal - podpálelo se kósek votypke. A deš chláb na povrchu začerveňal, pec se zavřela. Na dvě hodine.

V segnice belo teplóčko, pec hřila, ale deš bel chláb v pece, žádně ani nesmlé pomeslet na ňo velist.

Hopečeně chláb se zase lopató vetahl, pokřížoval, habe ho nehoběvalo, homel vodó, dal na slaménke a jož voněl po celé chalopě. Hopečenýho panáka děčka vokosovale ješče horkýho. Prochladiho chleba nakrájele na miso, polile smetanó, rozmichaná trnkama v mlíce nebo rozvářenéma sochéma hroškama a bel voběd.

Božena Veselá, Kořenec

Než se pecen skrojil, pokřížoval se a nihdá se nepoložel na stul nakrojeném ke dveřim, to že be ho moc hoběvalo.

Blódil-li nehdo a snědl kósek chleba, měl-le ho sebó hnef se spamatovale a nasil cesto.

Žensky do lesa na trávo a děčka na jahode brávale do kapce chleba, habe vod nich vodháněl hade.

Pře vohňo venášele sósedi stul, na kterým bela hostyja, deš panáček zavopatřoval nemocnýho a na které se poklád chláb a ten stul postavile deskó proti vohňo. Vohē se hnef vobrátil tam, kde neškodil.

Drobinke chleba - spadeny na zem - se hodile do vohně, ale nihdá se nesmlé hani kósek chleba dat prasatům. Prase je nečesty zvíře - a chláb je boží dar.

(VLB roč. 3, č. 4)

Oslavy 50. výročí vzniku Československa

Jubileum je i v životě jednotlivce mezníkem, který je důvodem k zastavení a k zamýšlení nad dosavadním životem, důvodem k přemýšlení, byl-li nastoupen směr správný, v čem by měl být zlepšen a dělají se i plány do dalších let života.

Tak je tomu, a ještě v daleko větší míře, v životě národa. Náš národ neměl jubilea šťastná. Když jsme oslavovali 20. výročí republiky, vyvstávala nad národem mračna hitlerovského nebezpečí a také 50. výročí nebylo oslaveno s tou radostí a nadšením jako rok 1918, kdy se národ probudil k vlastnímu národnímu životu po 300 letech poroby a dělal první neumělé krůčky, ale šťasten a s velkými na-

skovicka má být upomínkou k 50. výročí republiky.

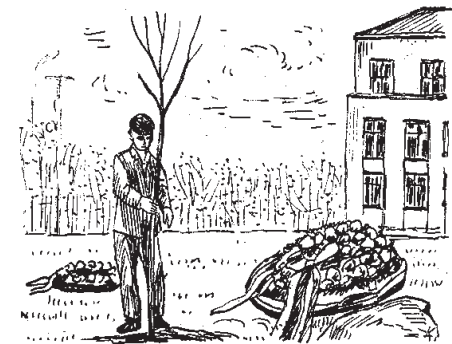
Vlastní oslavy započaly 21. a 22. října filmem „V srdci Evropy“, který ukázal vznik a vývoj ČSR na podkladě dokumentárních snímků. Čistý výnos z těchto představení byl věnován na fond republiky.

24. října byl v sále SKP proveden sdruženými pěveckými sbory Lumír Brno, Janáček Boskovic a Orchestrálním sdružením SKP slavnostní koncert za řízení Aloise Svobody, Františka Kysily a Františka Hlaváčka.

25. října byla beseda nad kronikou města Boskovic, kterou uspořádal Vlastivědný kroužek. Připravil Jaroslav Chaloupka.

Také na mladé bylo pamatováno. 26. října byla v sále SKP taneční zábava a 27. října dopoledne byl na náměstí koncert dechové hudby SKP za řízení Františka Hlaváčka.

Týž den v 10.30 hod. byl za účasti žactva všech škol a občanů položen základní kámen ke stavbě základní devítileté školy. Předseda komise pro výstavbu Karel Kořenek ve svém projevu zdůvodnil potíže, které se stavbě školy stavějí v cestu, načež předseda MěNV provedl slavnostní poklep. Večer v 18.00 hod. plálo na náměstí kolem Boskovic pět ohňů a záro-

dějemi do budoucího života.

Oslavy 50. výročí v Boskovicích byly vlastně zahájeny 21. června filmovým festivalem pracujících v letním kině. Také vydávání Vlastivědných listů Bo-

Iniciativa Okrašlovacího spolku

Při prohlídce knihy zápisů z jednání Okrašlovacího spolku v Boskovicích našli jsme návrh dopisu, adresovanému nově přistěhovaným do Boskovic. Velice nás tato iniciativa zaujala, proto Vás chceme s jeho textem seznámit.

„Milý občane města Boskovic!

V dnešní době snaží se všechna města ba i menší místa upoutati pozornost turistů na sebe, na svoje přírodní krásy, na svůj vzhled, na svoji čistotu. Všechny obce upravují svůj vzhled, svoji výstavbu. Tak musí činit i naše město, poněvadž

musí být více vyhledáváno a navštěvováno pro svoje krásné okolí.

Tak jako Vy očekáváte milou návštěvu v čistém a pěkně upraveném bytě, tak musí i naše město být čisté a upravené. Musí tak činit nejen proto, že přijdou cizí lidé, ale proto, že nám boskovákům záleží na tom, abychom byli vděli ve městě na něž můžeme být hrdi.

O vzhled a úpravu města stará se Okrašlovací spolek. K tomu potřebuje nutné prostředků a pomoci spoluobčanů.

veň vyšel z náměstí 9. května lampiónový průvod, který končil před radnicí, kde k 3.000 shromážděných občanů promluvil věcně a zajímavě předseda MV KSC s. Jakubec a legionář Jan Jelínek.

Dne 28. října byla před bývalým ONV zasazena slavnostně lípa republiky za účasti škol, účastníků 1. a 2. odboje a občanů. Na oslavě promluvil předseda MěNV s. Kočvara. Žactvo ZDŠ poslalo z této slavnosti prezidentu L. Svobodovi poděkování za jeho statečnost při hájení práv svobodného státu se závazkem, že se budou snažit, aby naše republiky dále vzkvétala. Po zasazení lípy byly položeny věnce k pomníku osvobození, k deskám obětí první a druhé světové války a k pomníku legionářů.

Na slavnostním nedělním zasedání, v přeplněném sále SKP promluvil tajemník MV KSC s. Lad. Kroupa. Jeho projev byl přerušován častým souhlasným potleskem. Slavnostní zasedání schválilo návrh MV NF na vrácení jména hlavnímu náměstí na náměstí T.G. Masaryka. V závěru slavnostního zasedání byla předána 320 občanům dvěma bronzová medaile k 50. výročí vzniku republiky.

K významnému jubileu bylo město vyzdobeno státními vlajkami, osvětleny význačné budovy a výkladní skříně upraveny rovněž k 50. výročí vzniku ČSR. Oslavy byly ukončeny ve dnech 15. - 26. listopadu II. částí XIX. filmového festivalu pracujících v sále státního kina.

(VLB roč. 1, č. 4, redakce)

Poněvadž víme, že i Vy máte na tom zájem, aby naše město bylo čisté a pěkně upravené a že asi nedopatřením nejste dosud členem Okrašlovacího spolku, připojujeme k laskavému použití přihlášku.

Běhen 14 dnů navštíví Vás náš výběrci, aby se pozeptal na Vaše laskavé rozhodnutí.

Přesto, že jsme Vás vyrušili z Vaší práce, jsme plně přesvědčeni, že budete s námi spolupracovati na budování Boskovic.

Okresní péče o mládež

Okresní péče o mládež v soudním okrese boskovickém si vzala za úkol pečovat i o opuštěné děti, které by se bez řádného vedení dospělých lidí nemohly stát platnými členy lidské společnosti. Siroťčí spolek pro soudní okres Boskovice byl založen roku 1911 Dr. Františkem Očadlíkem - jednatel, soudním radou Janem Slamečkou, továrníkem Karlem Lipkou a řídicím učitelem Ferdinandem Prchalem - pokladníkem. Po odchodu dr. Očadlíka z Boskovic převzal funkci jednatele okresní soudce Jan Trapl. Když odešel na odpočinek rada Slamečka, byl předsedou spolku zvolen jednatel dr. Jan Trapl, který řídil spolkové práce v době války do roku 1918 za vydatné pomoci univ. profesora JUDr. Rudolfa Dominika, univ. docenta JUDr. Karla Kizlinka a auskultanta Ot. Jokla. Spolková práce byla za války ztížena nedostatkem sociálních pracovníků, kteří byli ve válce. Přibýlo práce hlavně tím, že mnoho žitelů rodin bylo povoláno k vojenské službě a opuštěné rodiny potřebovaly pomocné ruky a posily v těžkých dobách jejich opuštěnosti. Objevil se nedostatek potravin, docházely zprávy, že otcové, žitelé rodin zahynuli na bojištích ne-

bozemřeli následkem válečných útrap. Byla naléhavá potřeba opatřit opuštěným dětem nový, řádný domov, neboť právě ony byly nejvíc postiženy.

Opuštěným dětem nejlépe svědčí řádná rodina. Leč rodin, které přijímaly opuštěné děti na výchovu, ubývalo, kdežto opuštěných dětí přibývalo. V těžkých dobách přikročil sirotčí spolek k otevření Okresní sirotčí útulny, kterou umístil provizorně v budově chlapecké školy v Boskovicích (budova pod kostelem sv. Jakuba), v místnostech, kde se pro nedostatek učitelů nevyužívalo. V prvním roce bylo v útulně umístěno 19 dětí. Ukázalo se však, že spolek je nucen dbát kromě jejich zaopatření i o jejich trvalý útluk ve vlastním domě.

Když se v roce 1918 naskytlá příležitost, byl zakoupen v židovské čtvrti dům č. 104/V. Byl upraven a zařízen jako domov pro děti zbavené rodičovské ochrany. Avšak i tato budova byla jen prozatímní, vybavena za nedostatečných finančních prostředků. Nestáčila plnit úkoly, které byly od vychovavacích úřadů požadovány. Proto výbor spolku usiloval o postavení nové vhodné budovy, ve které by mohly být umístěny a také přiměřeně zaměstná-

ny osiřelé děti. Navykaly by si tak vážit práce a z vlastní zkušenosti poznávaly, že práce přináší štěstí a je zdrojem životních radostí. Snahy výboru dovedl šťastně uplatňovat, razit jim energicky cestu a vyhledávat cesty nové, tehdejší jednatel spolku učitel Josef Korec. Město ho podepřelo. Městské zastupitelstvo darovalo spolku rodinný dům slovně rodáka, vlastence Petra Bílky, který jej dal městu v dřívějších letech pod ochranu s přáním, aby byl postoupen spolku, který bude pečovat o potřebné sirotky.

Předsednictvo Siroťčího spolku přijalo nový název Okresní péče o mládež v Boskovicích. Předsednictví spolku opět převzal vrchní rada zemského soudu v Boskovicích JUDr. Jan Trapl. Předsednictvo spolku souhlasilo s myšlenkou postavit nový dětský domov na místě rodného domu Petra Bílky. Nedostatek prostředků však nedovoloval přikročit k uskutečnění tohoto plánu. Napřed bylo třeba rozmnožit stavební fond, pro který bylo nutno získat přízeň veřejnosti. Předsednictvo a výbor spolku se snažili se vším úsilím o to, aby došli plného pochopení a účinné podpory v nejbližších lidových vrstvách.

Pavla Korcová

skou spořitelnu. Plány zpracoval stavitel František Sláma, Stavbu provedli se stavitel Josefem Hronkem. V budově kromě úředních místností pro městskou spořitelnu byly připraveny v prvním poschodí úřadovny pro městský úřad. V traktu dvorním zasedací síň. Stavba, na níž měl vrchní dozor ing. Josef Hrbata z Prostějova musela být v dohodě s Památkovým úřadem postavena tak, aby zachován byl dosavadní ráz a došla k uplatnění starobylá radniční věž.

Rok 1923

V roce 1923 bylo přikročeno ke stavbě silnice v Sokolské třídě od nádraží k Havlíčkové třídě. Do tohoto roku byla v této ulici jen vozová cesta, podél ní tekl otevřený potok od Havlíčkové třídy a zahýbal do Vodní ulice (dnes Svěrákovy - pozn. red.), kde mizel v kanalizaci. V tomto roce bylo postaveno 18 domků ve dříve uzavřeném místě, kde se začalo říkat „v Albánii“ a dále domků na Sokolské třídě.

Rok 1924

V létě roku 1924 se opravovala radniční věž, neboť krytka byla zašlá, místy zatékala a trámy, které nesly bán a větrnou vlnku byly zpuchřelé a shnilé. Opravy byly v rozpočtu 50 000 Kč. Práce provedl tesařský mistr Bašný, zednické práce stavitel Sláma. Pokrytí kopule a větrnou vlnku s reliéfním označením městského znaku vypravil klempířský mistr Juřina. Sochařské práce vytvořil kamenický mistr Drbal. Všechno dřevo věnoval majitel velkostatku Alfons Mensdorff-Pouilly. V bání byly uloženy v měděném pouzdru mince a papírové peníze jež darovala Moravská agrární a průmyslová banka v Boskovicích. Dále pamětní list s popsáním současných poměrů města.

Rok 1933

Nedostatek místa na pohřbívání na stávajícím hřbitově nutil městskou radu opatřit pozemek na založení nového hřbitova. Při jednání s velkostatkem byl vybrán pozemek pod Vinohrádky, po levé straně silnice k Mladkovu. A to 3 ha půdy, kde měl být založen nový hřbitov. Občanům se však pozemek nezamlouval, že je vzdálený, mokrý a na svahu a v zimě špatně přístupný, úprava nákladná a tak ze stavby sešlo.

Dle zápisu z kroniky města lze od roku 1922 porovnávat počet obyvatel v Boskovicích. Tento rok uvádí, že dle posledního sčítání lidu je ve městě 6 617 obyvatel, z toho 2 997 mužů a 3 620 žen. Dle národnosti je 6 118 Čechů, 310 Židů, 68 Němců a zbytek ostatních národností. Nezaměstnanost dostoupila vrcholu 442 nezaměstnaných.

Po válce, na příklad v roce 1955 uvádí počet obyvatel 7 502 a dle národnosti 12 Němců, 6 občanů SSSR, 3 Jugoslávce, 1 Polák, 1 Maďar a 1 Rumun. V tomto roce se narodilo 97 dětí a zemřelo 45 osob. Ve věku 94 let zemřel nejstarší občan - Vincenc Otoupal. V roce 1955 mělo město 1 378 domů.

Rok 1956 již uvádí 7 683 obyvatel, narozno 99 dětí, uzavřeno 64 sňatků a rozvedeno 8 manželství

Rok 1959 uvádí 7 748 obyvatel a v nové nemocnici se narodilo 756 dětí, z toho 46 chlapců a 47 děvčat z Boskovic.

Troje setkání našich občanů s prvním prezidentem T. G. Masarykem

Rok 1924

Doslovný opis z kroniky města

Včera t. r. projížděl Skalici milovaný náš pan prezident T.G. Masaryk při cestě do Židlochovic a do Opavy. Tentokrát nezastavil se pan prezident na nádraží a milého hosta Moravy pozdravila naše školní mládež, již z okna jedoucího vlaku otcovsky kynul tatiček Masaryk.

Když projížděl 16. září 1921 poprvé naším krajem, zastavil se na nádraží ve Skalici, kam ho přišla přivítat velká část našeho obyvatelstva, všechny úřady a školní mládež. Dívky podaly kytice a přednesly oslavnou básně, za okresní politickou správu vital ho pan vládní rada Al. Fendrych, za městskou radu pročitěnými slovy pozdravil pana presidenta náměstek starosty, berní ředitel Josef Augusta. Uprímně a opravdově vital lid svého osvoboditele.

Rok 1929

K letošnímu zájezdu pana presidenta na Moravu podal starosta městské radě návrh, aby městská rada pozvala našeho milovaného pana presidenta k návštěvě našeho města, kterýžto návrh byl radostně přijat jednomyslně.

Zkanceláře presidenta republiky bylo nato oznámeno, že pan prezident navštíví naše město 16. června o půl desáté hodině dopoledne.

V neděli 16. června 1929 již od rána byl v našem městě neobvyklý ruch. Ulice a domy ozdobeny byly slavobranami, stožáry, prapory, vlajkami a věnci. Zástupci občanů města i z dalekého okolí hromadily se na náměstí před radnicí kolem tribuny, řadily se spolky a jednoty v kro-

jích, okresní a městské zastupitelstvo, zástupcové úřadů, škol, duchovenstva a korporací.

Na náměstí okna vyzdobených domů, vikýře a římsy přeplněny byly diváky, kteří vyhledali nedostupná místa, jen aby byli přítomni slavnostními vítání. Kolem tribuny hlava na hlavě, jablko by nepropadlo, vyhrazené místo nestáčí pojmuti zástupy vzrušených dětí.

O půl desáté z ochozu radniční věže rozlehly se jásavé slavnostní fanfáry městem. Radostné vzrušení prochvívá zástupy. Po chvilích napětí za hlalohu zvonů rozléhá se náměstím jásot, z Komenského třídy přijíždějí na náměstí, do něhož byl ozdoben gotickou bránou postavenou u kostela, auta. Z jednoho vystupuje známá, milá štíhlá postava, míří k tribuně, na ní stane. Jásavý pozdrav, provázený pohyby rukou, máváním šátků a klobouků vítá milého hosta, kterého doprovází ministerský předseda Udržal, ministr vnitra Černý, viceprezident zemského úřadu, bývalý okresní hejtman boskovický Reměš, presid. šéf zemského úřadu Pavelek a dr. A. Masaryková s tajemnicí slečnou Udržalovou. Městská hudba hraje národní hymny, zástupy prochvívá posvátná nálada. Po chvíli posvátného ticha okresní hejtman vládní rada Al. Fendrych vítá pana presidenta.

Mezi vítajícími následovali: starosta města odb. učitel Pavel Šlahúnek, člen okresního výboru Ad. Daněk, rolník z Třebětína, za starostenský sbor okresu boskovického, kunštátského a blanského Jos. Čech, rolník a starosta z Novic, za legionáře, kteří přišli v krocích, podplukovník ruských legií vrch.

soudní rada Ferd. Richter a akademický malíř František Řehořek odevzdal panu prezidentovi dvě studie horala a horalky z boskovického kraje. Jménem židovské obce náboženské uvítal presidenta berní správce Herman Taufer a odevzdal panu prezidentovi v kůži vázaný památník, v němž byly obrazy ze starého židovského gheta v Boskovicích. Památník vážil 15 kg, rozměry 30 x 40 cm.

Následoval proslov pana presidenta.

„Panové, zejména pane starosto, já Vám především děkuji za srdečné a milé přivítání. Je mně to povzbuzením a jsem rád mezi Vámi. Co jste řekli o tyfu, to jsem všelicos slyšel a slyším. Podle zkušenosti v Praze, které jsme měli a podle toho, co hygienikové Vám říkají, je jediný prostředek, pořádný vodovod. Jsou to oběti, ale máte spolupracovníky a to je zájem nejen města, ale vlastně celého kraje, protože město působí. Když nejste vy zdraví, jde to na venkov. Budete podporováni, pokud jsem informován, úřady, abyste udělali svou povinnost. Máte znalce, jděte jim na ruku a takovou společnou práci dojdete cíle.

Přeji Vám ze srdce vše, co jste Vy přáli mně.“

Poté pěvecké sdružení sokolské zapělo „Vzhůru již hlavu národe“

Nato zapsal se pan prezident do pamětní knihy města a do pamětní knihy sokolské.

Poté sestoupil z tribuny k zástupcům úřadů, spolků, korporací a mládeže, s kterými se srdečně zdravil.

Vypsala: Jarmila Nezvedová, kronikářka města

František Řehořek – 25. výročí úmrtí

Jiří Bušina

Boskovice vynikají nejen svými vlastními krásami, ale také svým krásným okolím. To potvrzují nejen domácí patrioti, ale také všichni návštěvníci Boskovic, kteří k nám zavítali.

Tyto krásy můžeme obdivovat přímo při svých vycházkách, nebo v dílech malířů, boskovických rodáků, kteří Boskovice a okolí zachytili ve své tvorbě. Boskovice měli totiž to štěstí, že se v nich narodili a zůstali jim ve své tvorbě věrni čtyři mistři malířského umění.

Byl to především Otakar Kubín. Za ním pak ihned následuje František Řehořek, Josef Bieber a také Pavel Bačovský.

Akademický malíř Mistr František Řehořek se narodil 26. listopadu 1890 v Boskovicích. Z obecné školy přešel do gymnázia, ze kterého v kvartě vystoupil a začal navštěvovat sochařskou školu v Hořicích. Tam však vydržel pouze půl roku. V roce 1907 vstoupil na pražskou malířskou akademii, kde svoje malířské vlohky rozvíjel u profesora Roubalíka a profesora Bukovace. Nejvíce mu dalo tříleté studium u profesora Hanuše Schwaigera, kterého si František nejvíce oblíbil a od něhož se, jak sám říkal, nejvíce naučil.

V roce 1912 ukončil s úspěchem studia a začal v Boskovicích rozvíjet své malířské vlohky. Do jeho slibných začátků však neblaze zasáhla první světová válka. Již v roce 1914, musel při první mobilizaci narukovat. Ještě v roce 1914 byl na ruské frontě zajat a poslán do zajateckého tábora. Ani v zajetí však neodložil barvy a štětec. Jeho umění mu zpřijemňovalo pobyt v zajateckém táboře.

V roce 1918 se vrátil domů, brzy však musel znovu narukovat. V nové československé armádě sloužil až do podzimu 1920. Po návratu do rodných Boskovic

pilně maloval. V roce 1922 se trvale odstěhoval do Kořence, kde žil a tvořil až do své smrti. Učaroval mu prostý horácký lid. Objevil krásný kořenecký kroj a stal se malířem kořeneckého lidu v krojích i v prostém oblečení. Děvčata s krásnými malebnými šátky, ženy s měnávými sukněmi a červenými punčochami, staré ženy s vráštíty tváři. Mládence i staré sousedy, vše v živých barvách.

„Jsem především figuralista, akvarelista a realista,“ říkal mistr Řehořek, svými přáteli a ctiteli nazývaný „Ferenc“. Velkého úspěchu ve své tvorbě dosáhl krojovými skupinami žen. Také postavy strejčů ve skupinách, sedících u karet v začouzené hospodě, s dostatečným počtem kibiců a jejich hráčské zaujetí fascinují diváka svou atmosférou.

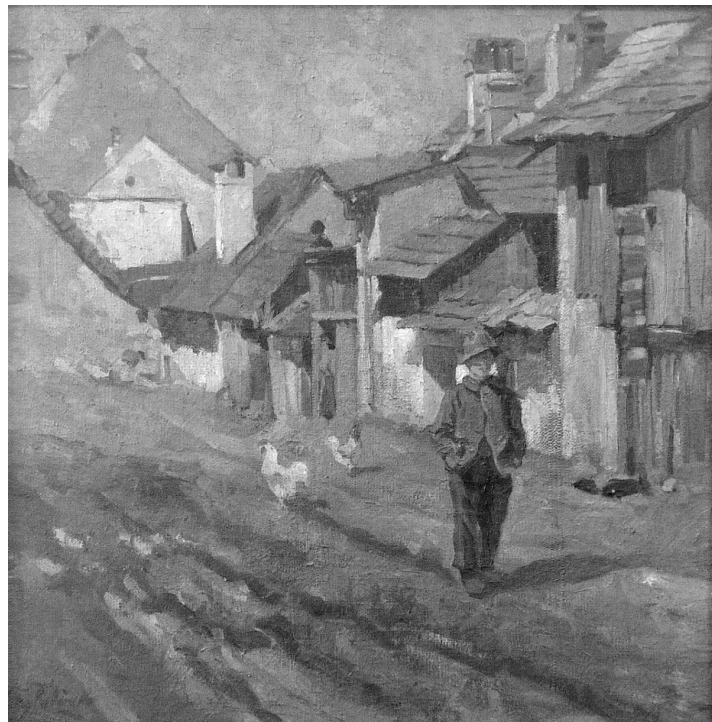
František Řehořek nemaloval jen akvarely, ale také oleje, z nichž září jasně ultramaríny, příjemně červeně a temná hněd. Překrásné jsou i jeho pestré kytice a tichá zátíší.

František Řehořek prohluboval své malířské nadání studijními cestami do významných evropských galerií. Navštívil galerii ve Vídni, v Německu, Itálii, Francii i ve Španělsku. Všude srovnával a zdokonaloval se.

Velice plodný život Mistra ukončila smrt 21. listopadu 1982. Nám všem na něj zůstala jen krásná vzpomínka a velké množství krásných obrazů.

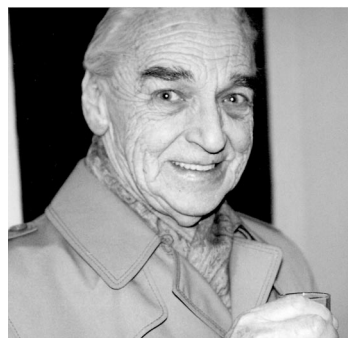
Mistrovo umění si můžete ověřit na výstavě jeho obrazů uspořádanou Muzeem Boskovicka, která se koná od 15. listopadu 2007 do 20. ledna 2008 ve výstavních prostorách muzea.

Zpracováno podle katalogu k výstavě obrazů Františka Řehořka pořádanou Sdruženým klubem pracujících v roce 1965.

Za Milošem Chlupem

Jiří Bušina

Poslední opona za životem Miloše Chlupa, významného pracovníka v kultuře se zavřela. Nikomu z nás, kteří jsme s ním prožili celá desetiletí při organizování kulturních akcí v Boskovicích a kteří jsme ještě před několika málo týdny s ním debatovali o všem, co se boskovické kultury týká se nechtělo věřit, že Milošovi nadešel jeho čas, aby nás a hlavně ro-

dinu navždy, dne 2. prosince 2007 ve věku nedožitých 85. let opustil.

Velmi miloval hru na klavír, který jej provázel celým životem. Ale nejen klavír. Jeho zájmem bylo i ochotnické divadlo. Byl v roce 1945 spolu s dalšími divadelníky zakládajícím členem Městského ochotnického divadla. V ochotnickém divadle se věnoval hlavně hudebnímu doprovodu, dělal korepetitora a sbormistra. Při uvedení hry Vlastenci rokoka v roce 1949 dirigoval divadelní orchestr.

Spolu s dalšími herci strávil mnoho večerů na zájezdech po obcích okresu s Kabaretem, aby rozdával radost a veselí. Bez jeho hudebního doprovodu a bez jeho obětavé práce pro divadlo jsme si činnost divadla nedovedli představit. Stejně záslužná byla i jeho činnost v Pěveckém sboru Janáček i v Orchesterálním sdružení. Byl všude tam, kde bylo potřeba klavírního doprovodu. Dost špatně nesl,

když mu nemoc v posledních letech znemožnila hrát na klavír. Nějaký čas se profesionálně věnoval kultuře jako odborný pracovník ve Sdruženém klubu pracujících. I zde dosahoval velmi dobrých výsledků a byl všemi uznávaným odborníkem.

Výčet jeho aktivit by mohl být ještě hodně dlouhý. Vzpomenu však již jen jeho aktivní práci ve štábu Filmového festivalu pracujících, kterým se Boskovice velice proslavily.

Bohužel, mohu o Milošovi Chlupovi psát jen v minulém čase. Přesto jsem přesvědčen, že je práce a činnost pro Boskovice nemůže být nikdy zapomenuta a že při další kulturní práci budou na něj všichni, kteří se s ním někdy setkali vzpomínat.

Odešel, odkud není návratu. Přesto zůstává v našich myslích a vzpomínkách i nadále. Nikdy na něj nezapomeneme.

Josef Janků - Zahradnický podnik Šmelcovna (sponzor Vlastivědných listů)

Šmelcovna 1364/3, Boskovice 680 01, tel./fax 516 453 071, e-mail:arboretum@smelcovna.cz, www.smelcovna.cz

Děkujeme obchodním partnerům, zákazníkům a návštěvníkům Arboreta za projevenou přízeň a spolupráci v roce 2007.

V novém roce přejeme všem dostatek zdraví a osobní pohody.

Vlastivědné listy Boskovicka, vydává Klub přátel Boskovic společně s Vlastivědným kroužkem KZM Boskovice. Redakční rada: PhDr. Helena Janíková, Mgr. Ilja Melkus, Milan Pupík. Redakce: Jiří Bušina, Plačkova 23, 680 01 Boskovice, kam zasíláte příspěvky, dotazy a připomínky. Vychází 4x ročně jako příloha regionálních novin Boskovicko. Uzávěrka příštího čísla je 15. února 2008.